

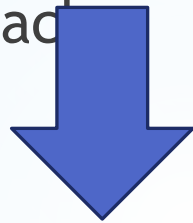
*** Analiza wpływu
przystąpienia Polski do
Unii Europejskiej na
krajowe rybołówstwo
morskie**

Artur Rostkovskyi

Integracja Polski z UE

*Gospodarka rybna:

- dostępność do surowca rybnego
- potencjał floty rybackiej i przemysłu rybnego
- organizacja rynku rybnego
- administracja rybacka

Wspólna Polityka Rybołówstwa (WPR) - jest zbiorem zasad dotyczących zarządzania europejskimi flotami rybackimi i ochrony zasobów rybnych.

Umożliwia wszystkim europejskim flotom równy dostęp do wód i łowisk UE, a rybakom umożliwia pracę w warunkach uczciwej konkurencji.

*Od lat 80. ubiegłego stulecia polskie rybołówstwo morskie borykało się z coraz większymi problemami:

- Ograniczony dostępu do łowisk światowych (wprowadzenia stref połowowych i opłat za łowienie w strefach brzegowych)
- Sektor rybołówstwa morskiego wymagał restrukturyzacji

Wzrost zainteresowania połowami w wodach morskich Bałtyku

Rosnący potencjał połowowy stał się za duży w stosunku do zasobów ryb bałtyckich

Kwoty połowowe przyznawane jednostkom rybackim stawały się coraz mniejsze ↓ rentowności rybołówstwa morskiego.

W celu zmniejszenia presji połowowej na ograniczone zasoby bałtyckie, od 2004 roku rozpoczął się proces **redukcji polskiej floty rybackiej**.

- zwiększenie połowów przypadających na jednostkę rybacką;
- wycofywania jednostek połowowych finansowany był ze środków unijnych.

Polski sektor rybołówstwa przed 2004:

- Porty i przystanie rybackie były strukturami zaniedbanymi inwestycyjnie;
- Infrastruktura portowa była zdekapitalizowana;
- Brakowało nowoczesnych urządzeń przeładunkowych oraz obiektów magazynowych i socjalnych

* Restrukturyzacja polskiego sektora rybackiego

- „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”
- „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”

Dofinansowanie polskiego rybołówstwa łączną kwotą 1 260 736 tys. Euro

Tabela 1

Wielkość środków unijnych [tys. euro] przeznaczonych na restrukturyzację polskiego rybołówstwa morskiego w latach 2004–2013

Program	Restrukturyzacja polskiego sektora morskiego					
	Flota rybacka	Porty i przystanie rybackie	Pozostałe	Suma	Flota rybacka + porty i przystanie rybackie	
					tys. euro	%
SPO [tys. euro]	103 896	42 341	135 708	281 945	146 237	51,87
PO [tys. euro]	164 737	144 022	670 031	978 790	308 759	31,54
Suma [tys. euro]	268 633	186 363	805 739	1260 736	454 996	36,09

Objaśnienia: SPO – „Ryby 2004–2006”, PO – „Ryby 2007–2013”.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie: Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006”; Informacji o postępach wdrażania Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013” (stan na styczeń 2014 roku).

* Flota rybacka

Tabela 2

Liczba jednostek rybackich (sztuki) oraz zatrudnienie (osoby) w sektorze połowów rybackich w Polsce w 2004 oraz w 2013 roku

Liczebność floty rybackiej z podziałem na klasy długości	Lata				Zmiana liczebności jednostek rybackich 2013/2004 [%]	Zmiana wielkości zatrudnienia 2013/2004 [%]	
	2004		2013				
	Liczba jednostek	Zatrudnienie	Liczba jednostek	Zatrudnienie			
<17	Zalewy	308	801	188	489	-39,0	-39,0
	Morze Bałtyckie	683	4 098	467	2 802	-31,6	-31,6
17-20		205	2 460	75	900	-63,4	-63,4
20-25		176	3 168	41	738	-76,7	-76,7
>25		28	672	24	576	-14,3	-14,3
Razem		1408	11 199	795	5 505	-43,5	-50,8

Objaśnienie: Zalewy – Zalew Szczeciński oraz Zalew Wiślany.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Rejestr statków rybackich, I. Dunin-Kwinta, 2000: *Wielowariantowy...*, op. cit., Z. Polański, 2000: *Polskie...*, op. cit.

W 2004 roku w polskim rybotófstwie bałtyckim zarejestrowanych było 1408 jednostek rybackich, a przy ich obsłudze zatrudniano blisko 12 tys. osób

W 2004 roku rozpoczął się proces wycofywania jednostek rybackich z eksploatacji:

- niska dochodowość połowów
- wysoka rekompensata wypłacana za kasację jednostki rybackiej

W rezultacie:

- w 2013 roku polska flota rybacka liczyła 795 statków, w ciągu 10 lat zmniejszyła się więc o 613 jednostek, co w ujęciu względnym oznaczało redukcję o blisko 44%.
- zatrudnienie w sektorze połowów powinno zmniejszyć się o 6 494 osoby

*Wielkość połowów morskich

Wielkość zasobów możliwych do odłowienia miała być przydzielona mniejszej liczbie jednostek rybackich.

W konsekwencji większe połowy przypadające na jednostkę rybacką miały zwiększyć dochodowość działalności

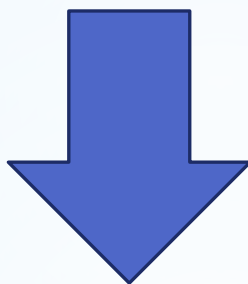
Tabela 3

Charakterystyka polskich połowów głównych gatunków ryb morskich (tony) w roku 2004 oraz w roku 2013

Gatunki ryb	Lata									
	2004					2013				
	Limit połowowy	Połowy		Liczba jednostek	Połowy/ /jednostka	Limit połowowy	Połowy		Liczba jednostek	Połowy/ /jednostka
tony		%	tony				%			
Dorsze	15 825	15 120	95,5	777	19,46	20 733	12 503	60,21	437	28,61
Szproty	110 880	96 658	87,17	103	938,43	76 680	80 988	105,62	321	252,30
Śledzie	28 870	28 410	98,41	464	61,23	23 918	23 560	98,50	657	35,86
Razem	155 575	140 188	90,11	1344	99,57	121 331	117 051	96,47	1415	147,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 grudnia 2003 roku w sprawie określenia organizmów morskich objętych ogólną kwotą połowową w 2004 roku oraz sposobu i warunków podziału tej kwoty (Dz.U. z 2003 r. nr 230, poz. 2306 oraz 2307); Informacja o podziale kwot połowowych na rok 2013 wprowadzona rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2011 roku w sprawie sposobu i warunków wykorzystania ogólnej kwoty połowowej (Dz.U. z 2011 r. nr 282, poz. 1653); Morska Gospodarka Rybna, MIR, Gdynia 2005; E. Kuzebski, 2005: *Połowy...*, op. cit.; Wykorzystanie kwot połowowych organizmów morskich w 2013 roku, zob. <http://www.minrol.gov.pl/pol/Informacje-branzowe/Rybacktwo/Rybolowstwo-morskie/Kwoty-polowowe> (data dostępu: 28.03.2014).

- * Łączna wielkość zasobów ryb przyznanych do odłowienia polskiemu rybołówstwu w 2013 roku uległa zmniejszeniu o 34 244 ton, czyli o niespełna 23%
- * liczebność floty rybackiej zmniejszyła się o 613 jednostek, czyli o przeszło 43%

Znacznie większa redukcja jednostek rybackich a niżeli limitów połowów powinna skutkować większymi połowami przypadającymi na jednostkę rybacką, i tym samym na poprawę rentowności sektora

* Finansowanie portów i przystani rybackich ze środków unijnych

Tabela 4

Charakterystyka finansowania [tys. euro] portów oraz przystani rybackich w latach 2004–2013

Wielkość środków						
SPO „Ryby 2004–2006”				PO „Ryby 2007–2013”		
początkowa alokacja	końcowa alokacja	% złożonych wniosków	% płatności	alokacja środków	% złożonych wniosków	% płatności
28 723	42 341	196,04	95,73	143 187	215,92	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sektorowy Program Operacyjny „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006”. Ocena realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006”. Informacja o postępach..., op. cit.

Łączna wielkość środków przeznaczona na ten cel wyniosła 188 528 tys. euro.

- Wartość złożonych w ramach SPO „Ryby 2004-2006” wniosków o dofinansowanie inwestycji przekroczyła o blisko 97% pulę dostępnych środków.
- wartość wniosków złożonych w ramach PO „Ryby 2007-2013” wyniosła 215,92% dostępnych środków.

Potwierdza to potrzebę dalszej modernizacji portów i przystani rybackich, albowiem proces ich unowocześniania nie został zakończony.

- Inwestycje finansowane ze środków unijnych zostały zrealizowane we wszystkich portach
- Dzięki funduszom sektorowych programów operacyjnych nastąpiła poprawa stanu technicznego infrastruktury portowej.
- Nastąpiła poprawa stanu technicznego infrastruktury portowej.

Następstwem inwestycji było zwiększenie bezpieczeństwa postoju jednostek rybackich, poprawiły się warunki przeładunku, magazynowania oraz dystrybucji połowów morskich.

*Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)

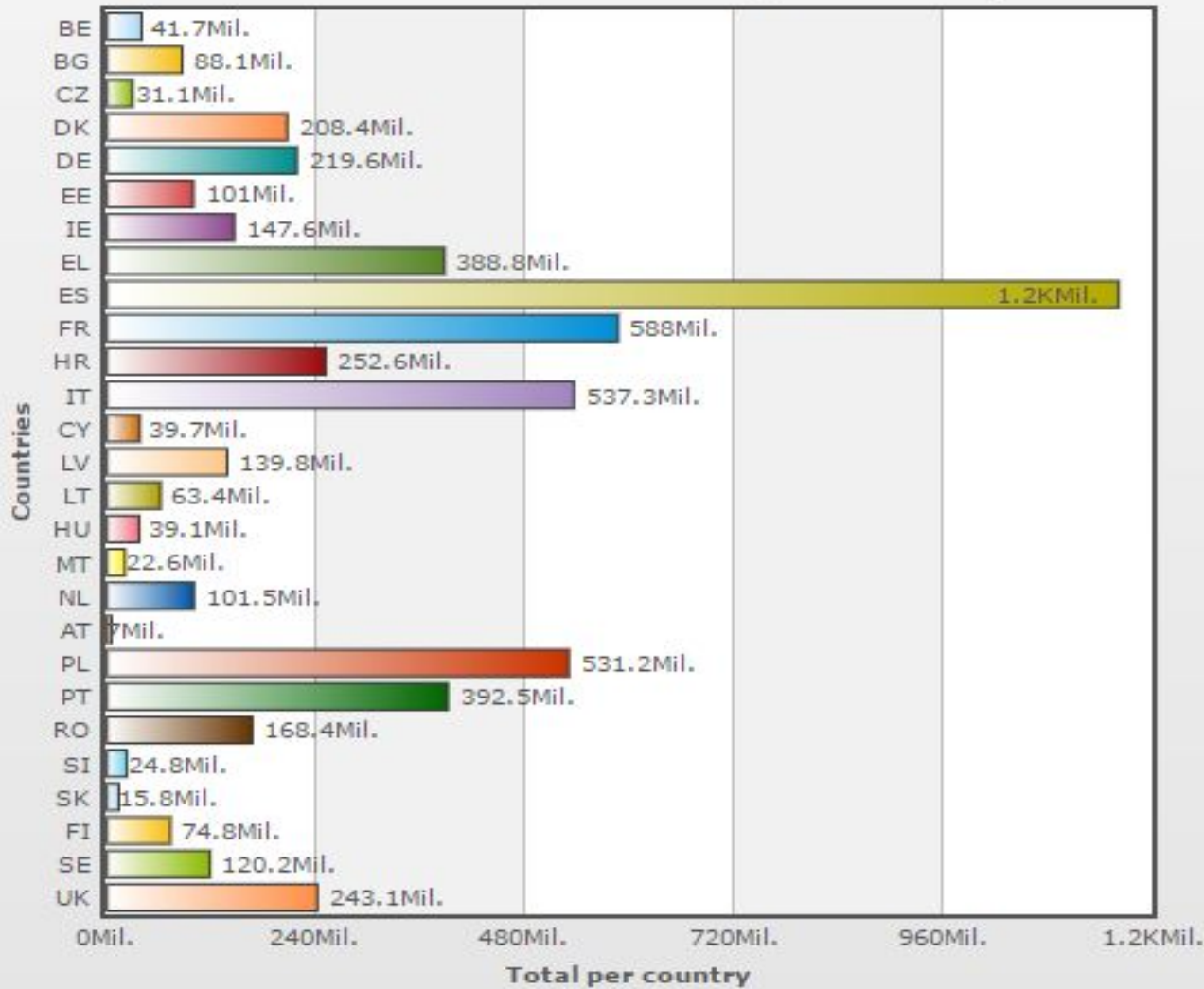
EFMR to fundusz na rzecz unijnej polityki morskiej i rybołówstwa na lata 2014-2020.

Jest to jeden z pięciu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, które wzajemnie się uzupełniają i wspierają wzrost gospodarczy i zatrudnienie dzięki ożywieniu gospodarczemu w Europie.

Jak działa fundusz

- *Każdemu z państw członkowskich przydzielana jest - w oparciu o wielkość jego sektora rybackiego - część ogólnego budżetu funduszu.
- *Następnie każde z państw opracowuje [program operacyjny](#), wyszczególniając, na co chce wydać przydzielone mu środki finansowe.
- *Po przyjęciu programu przez Komisję organy krajowe podejmują decyzję co do tego, które projekty zostaną sfinansowane.
- *Władze krajowe i Komisja wspólnie odpowiadają za realizację programu.

Total EU Allocation of EMFF (2014 - 2020)

Source: https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff_pt

Podsumowanie:

1. Wobec zmniejszających się zasobów ryb w Bałtyku proces restrukturyzacji nadmiernie rozbudowanej floty rybackiej był nieuchronny. Dzięki środkom unijnym proces ten przyśpieszono oraz ograniczono jego negatywne konsekwencje;
2. Dostępność środków unijnych uruchomiła intensywny proces inwestycyjny w portach rybackich, prowadząc do ich unowocześnienia;
3. Wycofanie z eksploatacji znacznej części polskiej floty rybackiej przyczyniło się do wzrostu połowów przypadających na jednostkę rybacką.
4. Proces restrukturyzacji krajowego rybołówstwa morskiego nie został zakończony. Wysokie nakłady inwestycyjne na modernizację infrastruktury portowej oraz konieczność dalszej redukcji floty rybackiej powodują, że w najbliższej przyszłości podstawowym źródłem finansowania zmian w rybołówstwie morskim pozostaną środki unijne z sektorowego programu operacyjnego (EFMR) na lata 2014-2020.

Dziękuję za uwagę

